

העבריות). כעבור כמה חודשים, במאי-יוני 1964, הוקם אש"ף רישמית, בוועידה שהתקיימה בירושלים.

פתח פותח באש

ב ינתיים, הרחק ממשקיהתכסיסים של המדינות הערביות, אירע תהליך שהיה לו, בטווח הרחוק, חשיבות יותר גדולה.

באזור המפרץ הפרסי, שם התרכזו אינטליגנציה פלסטינית חדשה בנסיכויות הנפט, הקים איש פלסטיני בשם יאסר עראפאת את אירגון פתח. אש"ף היה גוף כאירוי ממלכתי, עדימפוגי תי. פתח היה תנועה פוליטית, מיסלגה לוחמת. הוא סיפק לתנועה הפלסטינית את הכוח הרחף.

לאחר מכן נספצו שמועות רבות על מקורות פתח, ועל מוצאו הפוליטי של עראפאת עצמו. נאמר עליו שהוא בא מן האחים המוסלמים. לדברי אנשיפתח מוסי מכים, אלה הן שטויות.

היו שראו גם בשם "פתח" עצמו משמעות מוסלמית דתיקנאית. כי "פתח" פירושו: כיבוש למען האיסלאם. אולם השם האמיתי של התנועה הוא "הכרת תחירי פלסטין" (התנועה לשיחרור פלסטין). "פתח" אינו אלא צירוף ראשיהתיבות של השם במהופך, בדרך של מישקמילים מן הסוג המקובל גם בישראל. לא עראפאת המציא שם זה, אלא איש אחר, שמת בינתיים. ייחודו של עראפאת היה בכך שהוא החליט לפתוח בן פעולות צבאיות — בלי קשר לסיכויים, לאפשרויות ולי מימדיהכוח של התנועה. הוא הטיף לתורה פשוטה: על הפלסטינים לבצע פעולות כדי לקבוע את עובדת נוכחותם העצמאית בוירה, וכדי למנוע התפשרות בין מדינותערב וישראל על חשבון הפלסטינים.

אייאפשר שלא לתעב את האכזריות שבה בוצעו רבים ממעשיההזוועה של פתח. אולם אייאפשר גם להכחיש שהם השיגו את שתי המטרות שעראפאת הציב להם.

עצם גישתו של עראפאת נושא כחוב איאמון מוחלט בכל ממשלותערב — איאמון המהול במרירות, המהווה את אחד ממרכיבי התודעה הפלסטינית החדשה. הוא מבצבץ בכל שיחה עם אדם השייך למחנה זה.

כאשר הציג עראפאת את הקו הזה, טענו נגדו רבים מן הפלסטינים ש"זה לא הגיוני" (סיסמה זו נשאה חרותה על לוח ליבם של מייסדי פתח). יריבי עראפאת הציעו להקים תחילה מערכת של תאים במקומותהריכוז של העם הפלסטיני, כדי להכין את המאבק כראוי. על כך ענה עראפאת: "אם נקים תאים בשכם ובחברון, יבואו הישראלים ויכבשו את הערים האלה."

בינואר 1965 פתח במותקפה הפיראית על ישראל, ונלכד ליד ביתגוברין הפיראי הראשון שהפך לגיבור התנועה: מחמוד חידג'אזי. הוא נדון למוות בישראל, דינו הומתק, והוא הוחלף כעבור שנים ממורת ישראלי שהיה שכוי בידו פתח.

בהתקפה זו החל פרק חדש.

פגישה בנראמה

פ תיחת הפעולות של פתח איתתה את הקרע בין הפלסטינים והסורים. הסורים הבינו כי כדאי להם

לתמוך בפתח, אם רוצים הם לגרור את עבדאלנאצר למלחמה שהוא אינו רוצה בה.

בסוריה עצמה היתה נטושה באותה עת מערכה בין שלושה פלגים. עראפאת נקט קו זהיר, השליך את יתרו על סיעתו של הרמטכ"ל אחמד סויידאני, (הנמצא עתה במעצר בסוריה).

שיתוףהפעולה בין פתח והצבא הסורי הגיב פירות. במשך 1965, 1966 ו-1967 הלכו ורבו התקפות פתח בישראל, שתוכננו בסוריה. הדבר הגביר את המתחיות בגבולות ישראל, ויצר אווירה של משבר — עד להצהרות המפורסמות של הרמטכ"ל יצחק רבין וראשיהממשלה לוי אשכול, על הצורך בהפלת המישטר הסורי.

הכל התקדם לפי תוכניתו של עראפאת. פתח חדר גם למקומות שבהם אייאפשר היה לשור קיירי, ראש אש"ף, לפעול. כי שוקיירי, שנחשב כמשרת של עבדאלנאצר והמדיניות המצרית, היה מוחרם בסוריה, ומסיבות אחרות גם בירדן. אלגיריה היתה נעולה בפניו, מפני ששם השתלט הוארי בומדיין, שלא סלח לעבדאלנאצר את תמיכתו ביריבו, אחמד בןבלה. **ביוני 1967 חגג עראפאת את ניצחונו. ביגלד פעולות פתח, הגיע העימות בין ישראל וסוריה לשיא.**

מול מה שנראה כהכנה לפלישת צה"ל לסוריה, הכניס עבדאלנאצר את צבאו לסיני, גירש את כוח או"ם וסגר את מיצר טיראן. ישראל נאלצה לצאת למלחמה. **בתום מלחמה זו, היתה לישראל ההזדמנות האחרונה לבדוק את אש"ף ופתח.**

אמר לא מכבר אחד מראשי אש"ף: "בתום מלחמת 1967 היתה לישראל הודמנות גדולה להשיג את השלום. היא יכלה לטגה מן השטחים הפלסטיניים שכבשה, ולמסרם לידי מנהיגות פלסטינית מקומית, יחד עם כריתת שלום עם עבדאלנאצר. ישראל לא הבינה שדווקא עם התפטרותו הפך עבדאלנאצר מנהיג העולם הערבי, מפני שכל הערבים נוכחו לפתע לדעת שאין לו תחליף. עימו יכלה ישראל להשיג שלום."

הזדמנות היסטורית זו הוחמצה. למלחמת ששתהימים, היו שתי תוצאות, שמעטים בישראל הבינו אז את משמעותן.

ראשית, בפעם הראשונה מזה דור אחדו כל שיטחי פלסטין תחת שילטון אחד — הכיבוש הישראלי. שלושה ענפים נפרדים ומנותקים של המישפחה הפלסטינית — תושבי עזה, תושבי הגדה המערבית וערביי ישראל עצמה — שבו ונפגשו.

שנית, תנועת פתח היתה המנצחת הערבית היחידה של חרפת המלחמה: המפלה הרסה את יוקרת הצבאות הסדירים של מצריים, סוריה וירדן, ורבעה עליהם במשך זמן רב. ואילו פתח נותר בשטח ככוח לוחם שהמשיך לבדו במאבק, ושהחזיר לכל הערבים את כבודם. **התאריך הגרול הבא בהיסטוריה של הי תנועה הפלסטינית הוא ה-20 במארס, 1968.**

באותו יום פשטו כוחות צה"ל על בסיס הפיראיון בעיירה כראמה, מעברלירדן. התוצאה נראתה לערבים כניצחון ערבי מוחץ. הכוחות הערביים גרמו אבידות כבי דות לצה"ל, ונסיגת צה"ל נראתה ככריחה משההחקר. בניצחון זה בלטו פתח — והם ראו את עצמם ככוח הערבי הראשון מזה דור שהנחיל מפלה לצה"ל. בשביל הישראלים, היתה פעולת כראמה עוד אחת מפשיטות צה"ל, ולאירודווקא המוצלחת בהן. אבל הפלס-

* כזכור, הצעתי אז בכנסת ובהעולם הזה את שני הדברים האלה בדיוק, במיכתבי ללוי אשכול, ב'9 ביוני 1967, תבעתי ממנו להציע לתושבי השטחים המוחזקים להקים לאלתר מדינה פלסטינית, בתמיכת ישראל.

עראפאת: כאריזמה, כפייה זוקן

טינים מדרגים את הפעולה הזאת כאחת הקרבות המכריי עים בהיסטוריה הערבית, והם מוכיירים בנשימה אחת את קרב הירמוך (שנת 636, ניצחון צבא האיסלאם על הצבא הביזנטי, שפתח את ארץישראל בפני הערבים), קרב חטין (1187, הקרב ליד טבריה בו הביס צלאחאלדין דין את צבא ממלכתירושלים הצלבנית), קרב אלגילוד (1260, הקרב ליד מעיין חרוד, בו הביס הצבא המצרי את הצבא המונגולי, והציל את העולם הערבי מידוי המונגולים). וקרב כראמה.

"אין זה מיקרה", אמר אחד מראשי פתח, "שכל ארבעת הניצחונות האלה הושגו סמוך לירדן."

האיש ליד המדורה

ה הילה החרשה של פתח הפכה אותו האירגון הדומיננטי בקרב העם הפלסטיני. לא היה מנוס מהשתלטותו על אש"ף.

שוקיירי הרברבן, הדמגוג איש הדור הישן שהבטיח לזרוק את ישראל לים, סולק מהנהגת אש"ף אחרי מלחמת ששתהימים. במשך זמןמה שימש במקומו יחיה חמודה, עסקן פלסטיני ותיק מרמאללה. אך דור חדש של פלסטינים, שצמח בקרב אירגוני הפיראיון, בוגר מערכת החינוך המפוארת של אוניר"א, הבטיח לפיראיון את השילטון באירגון, "המדינה בדרך".

ב-10—17 ביולי 1968, ארבעה חודשים אחרי קרב כראמה, התכנסה המועצה הלאומית הפלסטינית ה-4 בקאהיר, ובה זכו פתח ואוהדיו לרוב בפרלמנט ובממשלה של אש"ף. כעבור זמן קצר הפך יאסר עראפאת יו"ר הוועדההפעול של אש"ף, בצד כהונתו כראש פתח, ולאחרמכן גם נתמנה רשמית כמפקד העליון של כל הכוחות הפלסטיניים.

בישראלי ידוע עראפאת כמיפלצת מן הקאי ריקטורות של דוש וחכריו, טרוריסט מגואלי ברם, ארכימורצה. איך הוא נראה בעיני הי פלסטינים?

יאסר עראפאת הוא דמות עממית. הוא טיפח את דימויו האישי כאדם שאינו עוסק בפוליטיקה מיפלגתית, עומד מעל לכל הפלגים ומייצג את התנועה בכללותה. בעזרת הכפייה והזקן זיהה את עצמו עם הלוחמים. הוא האיש המבקר אצל מישפחות החללים בבקתות שלהם במחנותהפליטים, היושב ליד המדורה יחד עם הלוחמים, הבודק את עירנותם של זקיפים בלילות ומטיף לשמירה נקיין הנשק.

זורים דא קל לראות את הכאריזמה של האיש — אך אינספק שלגבי הפלסטינים הוא אישיות כאריזמאטית ממדרגה ראשונה. הוא הינו המנהיג הכתרימיעורער של התנועה.

מסבירה אישיות פלסטינית: "אנחנו הפלסטינים, איננו דומים לסורים, שיש להם תמיד הרבה מנהיגים. אנחנו דומים למצרים, שיש להם תמיד רק מנהיג אחד. לעם הפלסטיני היה בכל שלב רק מנהיג יחיד. כאשר עראפאת יחליט לעלות על דרך מסויימת, העם הפלסטיני כולו יילך אחרינו."

מדוע, אם כן, סכל עראפאת את ניבושם של אירגוני (תחשך בעמוד 26)

